

Eduskunnan talousvaliokunta
Torstai 14.11.2024 klo 12.00
HE 147/2024 vp

Eduskunnan talousvaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI MERITUULIVOIMASTA TALOUSVYÖHYKKEELLÄ JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Metsähallitus lausuu hallituksen esityksestä laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi seuraavaa:

Metsähallitus vastaa aluevesien merituulivoiman hankeoikeuksien osoittamisesta. Metsähallitus on järjestänyt ensimmäisen merialueiden kilpailutuksen, jonka tuloksena muodostettiin yhteisyritys Vattenfallin kanssa 2500 MW Korsnäsin merituulivoimahankkeessa. Valtioneuvosto on vuonna 2023 tehnyt periaatepäätöksen viiden uuden merialueen tuulivoiman hankeoikeuksien kilpailuttamisesta. Lisäksi Tahkoluodon (Suomen Hyötytuuli), Maanahkiais (Rajakiiri Oy) ja Pookin (Skyborn Renewables) hankkeet sijaitsevat aluevesillä.

Metsähallitus tukee vahvasti hallitusohjelman ja hallituksen esityksen tavoitetta toimivan merituulivoimamarkkinan rakentamisesta Suomeen. Suomella on vahva potentiaali merituulivoiman hyödyntämiseen, mutta Metsähallituksen näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä ei vakuuttavasti kuvata, miten tämä potentiaali hyödynnetään kokonaistaloudellisesti ja kestävästi parhaalla mahdollisella tavalla.

Vihreän kasvun edistämiseksi hankkeiden taloudellisille edellytyksille tulee luoda vakaa investointiympäristö. Talousvyöhykkeen merituulivoimalailla luodaan Suomeen kaksi merituulivoiman markkinaa, mikä todennäköisesti viivästyttää hankkeiden todellista rakentamista ja siten hidastaa vihreän siirtymän etenemistä. Talousvyöhykkeellä sijaitsevien hankkeiden tuotantokustannukset tuotettua energiayksikköä kohden (levelised cost of energy) ovat merkittävästi suuremmat kuin lähempänä rannikkoa sijaitsevien aluevesien hankkeiden. Etäällä rannikosta ja syvemmälle rakentaminen on huomattavasti kalliimpaa kuin matalimmille alueille eikä soveltuva, vaikeat jääolosuhteet kestävää teknologiaa ole ratkaistu. Liitteessä 1 on merituulivoimaan keskittyneen asiantuntijaorganisaation tekemä mallinnus rakentamiskustannuksista nykyisillä teknologioilla.

Rakentamiskustannukset ja jääolosuhteisiin soveltuvien syvän veden perusratkaisujen puuttuminen voivat johtaa tilanteeseen, jossa merituulivoimatoimialan syntyminen Suomeen lykkääntyy. Talousvyöhykkeen huutokauppanettelyyn suunniteltu vakuusmenettely, hankeoikeusmaksujen puuttuminen ja maksujen takapainoisuus, kevyempi luvitusprosessi muutoksenhakuineen, ja valtion asettamien maksujen ja verojen suuruus voivat

hyödyttää talousvyöhykkeen hankkeita alkuvaiheessa suhteessa aluevesien hankkeisiin. Hankkeiden toteutuminen on kuitenkin epävarmaa kustannusten ja soveltuvan teknologian puuttumisen vuoksi.

Fingrid on osoittanut merituulivoimalle kuusi liityntäaluetta eli käytännössä kantaverkkoon voi liittyä maksimissaan kuusi hanketta. Talousvyöhykkeen kannattamattomat hankkeet voivat syrjäyttää kantaverkon kapasiteettia kannattavammilta aluevesien hankkeilta alkuvaiheen hankekehityksen kevyen lupamenettelyn vuoksi.

Lisäksi on huomioitava, että Metsähallitus on menestyksekkäästi tuonut valtiolle tuloja toteuttamassaan merituulivoiman kilpailutuksessa, ja on todennäköistä, että talousvyöhykkeen huutokaupat vaikuttavat valtion tuleviin tuloihin negatiivisesti. Hanketoimijat maksavat Metsähallitukselle hankeoikeuksista maksuja jo ennen tuotannon aikaista vaihetta, toisin kuin lakiesityksen mukaan talousvyöhykkeellä, jossa maksuja suoritetaan vasta toiminnan aikana. Etupainoiset maksut osoittavat yrityksen sitoutumista ja kykyä toteuttaa pääomaintensiivinen merituulivoimahanke. Aluevesillä sijaitsevista merituulivoimaloista suoritetaan kiinteistövero rannikkokunnalle, talousvyöhykkeen osalta kunnille ei verotuloa suoriteta. Voimajohtolinjat kuitenkin sijoitetaan rannikkokuntien alueelle, mikä voi vaikuttaa merituulivoiman hyväksyttävyyteen.

Talousvyöhykkeellä ei ole alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää eikä siihen sisältyvää kuulemismenettelyä ja muutoksenhakumahdollisuutta. Aluevesillä alueiden käyttö perustuu kaavahierarkiaan, jossa hankkeen ja alueen muiden käyttömuotojen yhteensovittaminen tapahtuu. Hallituksen esityksessä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säilyttää merialuesuunnitelman nykyinen asema ohjaavana, muttei sitovana. Merialuesuunnitelman ohjausvaikutusta ympäristöllisten näkökulmien huomioimiseksi tulisi harkita. Esityksellä pyritään ohjaamaan merituulivoimahankkeiden sijoittumista alueille, jotka ovat yhteiskunnan kokonaisedun kannalta parhaita mahdollisia. Tällä tarkoitetaan muun muassa sitä, että hankkeet sijoittuisivat alueille, jotka soveltuvat parhaiten merituulivoimarakentamiseen, ovat sähköjärjestelmän kannalta sopivia ja samalla haitat ympäristölle, liikenteelle, kalastukselle ja muulle meren käytölle olisivat mahdollisimman vähäiset. Tässä kappaleessa todettu korostaa esityksen mukaisen merituulivoiman koordinaatioryhmän merkitystä entisestään.

Aluevalintojen lisäksi kriittisen infrastruktuurin suojaaminen Suomen rajojen ulkopuolella tulee ratkaista eikä lakiesityksessä ole riittävästi huomioitu kansallista turvallisuutta muuttuneessa ympäristössä. Esimerkiksi Ruotsi hylkäsi hiljattain 13 talousvyöhykkeellä sijainneen merituulivoimahankkeen lupahakemusta kansallisen turvallisuuden vuoksi.

Suomen merialueille on todennäköisesti mahdollista rakentaa ja sähköjärjestelmään liittää vain harvalukuinen joukko merituulivoimahankkeita. Metsähallitus korostaa koordinaation tarvetta talousvyöhykkeelle ja aluevesille osoitettavien merituulivoima-alueiden lukumäärän, hankeoikeuksien huutokauppojen ajoituksen sekä

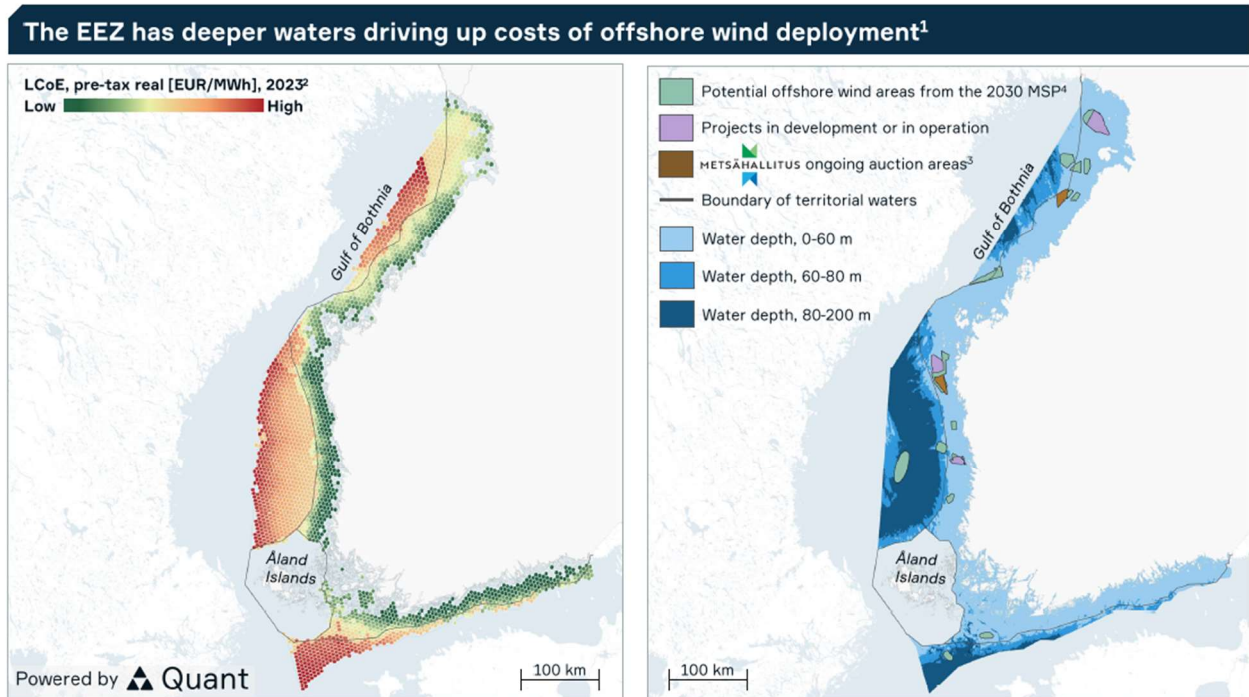

aluevalintojen osalta. Olennaista on osoittaa investointivarmuutta mahdollisimman pitkälle tulevaisuuteen etenkin nykyisessä haastavassa markkinatilanteessa. Keskipitkän ja pitkän aikavälin hallittu, vaiheittainen hankkeiden tuominen markkinoille luo edellytyksiä investoinneille, jotka ovat välttämättömiä merituulivoiman toteuttamiseksi Suomeen.

Muutoin Metsähallitus viittaa aikaisemmin toimittamaansa lausuntoon hallituksen esityksestä.

Markku Tuominen
tuulivoimaliiketoiminnan johtaja, va.
puh. 040 723 4895, markku.tuominen@metsa.fi

Liite 1

Aegir, <https://platform.aegirinsights.com/market-intelligence>, vierailupäivä 4.11.2024